

In november zijn Arie van der Poel (de regiocoördinator Midden-Oosten van de GZB – zittend links) en zijn opvolger Wim van den Bos (vijfde van links op de achterste rij) op werkbezoek in Egypte. We wonen onder andere de eerste doopdienst bij in een nieuwe gemeente zo'n tweehonderd kilometer ten zuiden van Caïro, in een gebouw waarvan de zaal op de begane grond klaar is maar dat verder nog in aanbouw is. De GZB ondersteunt de vorming van dit soort gemeenten in nieuwe stadswijken, zodat christenen die daar zijn komen te wonen een 'kerkelijk onderdak' vinden maar tegelijk ook samen kunnen zoeken naar het goede voor hun buurt. Ds. Raymond – de dominee in toga op de foto – is een oud-student van me. Hij is predikant in een naburig dorp en heeft deze dag de doop bediend omdat deze nieuwe gemeente nog geen eigen predikant heeft. Men hoopt dat één van de huidige studenten van ons seminarie zich geroepen zal weten om hier in de toekomst te gaan dienen.

Najaarsdrukte

Caïro, 12 december 2024

Gaza, Libanon, Syrië, Soedan – hier in de regio is veel gaande. Op allerlei manieren dringt er hier iets van door: een oud-student die Palestijnse vluchtelingen helpt, GZB-collega's die naar Nederland moeten uitwijken, Syrische studenten die verontrust zijn over de situatie in hun land. Ondertussen is het hier in Egypte zelf gewoon rustig. Hier op het seminarie in Caïro kunnen we ongestoord ons werk doen.

Overigens is het niet "rustig" in de zin dat ik weinig omhanden heb. Integendeel. Onze academic dean heeft dit jaar studieverlof en daarom neem ik

zijn taken waar en vallen de onderwijsprogramma's, de docentenvergaderingen, de studentenadministratie, de bibliotheek, etc. onder mijn verantwoordelijkheid.

Er komt veel langs: in september mag ik het bestuur meedelen dat we dit jaar 165 nieuwe voltijd- en deeltijdstudenten hebben, vervolgens hebben we een mooie openingsconferentie en merken we als docenten al snel dankbaar de opvallend positieve sfeer op onder de studenten van de predikantsopleiding die hier op het seminarie wonen. Het grote aantal deeltijdstudenten – die vooral online studeren – stemt ook tot dankbaarheid. Maar het is tegelijk een uitdaging: hoe houden we iedereen echt betrokken en bouwen we het contact op tussen do-

centen en studenten en studenten onderling? Met de collega-docenten ben ik hier nu over in gesprek.

Ondertussen geef ik wekelijks college over de psalmen – online zodat ook studenten in Libanon en Irak mee kunnen doen en ook een gaststudente uit Duitsland. En dan zijn er scriptiebegeleiding en -examens, de oecumenische sportdag, de conferentie met andere protestantse seminaries, de aankondiging van het nieuwe programma om te promoveren (met o.a. de PThU, zie megtc.org), de benoeming van drie nieuwe docenten en nog veel meer. – "Doe dit tot Mijn gedachtenis," zei ik aan het begin van het jaar tegen mijn collega's: laten we bij alle drukte wel steeds voor ogen houden waarom we als seminarie bestaan. *Willem-Jan*

Wat gebeurt er zoal in een Egyptische dorpsgemeente?

Onderstaand stuk verscheen in augustus in het Friesch Dagblad en op gzb.nl.

Bij het licht van de ondergaande zon was ik mijn handen en gezicht bij de pomp in het groene land rond Kom Matay, een dorp in het Nijldal zo'n 225 km ten zuiden van Caïro. Vervolgens bedien ik zelf de zwengel van de pomp zodat ook Kerollos zich kan wassen.

Het water is verfrissend. Toen ik Kerollos vorig jaar als theologiestudent tijdens zijn zomerstage in het zuiden van Egypte bezocht, kwam de temperatuur daar elke dag boven de veertig graden. Hier in het midden van het land is het deze vrijdag begin augustus net een paar graden koeler maar nog steeds heel heet. Kerollos heeft het vanavond extra warm gehad: hij heeft geholpen met het roosteren van maïskolven boven een vuurtje, die we met een groep leden van de gemeente die hij tegenwoordig dient zojuist hebben verorberd.

Zelf heb ik ezel gereden. Daar is eigenlijk geen kunst aan: je zegt "hé" als het dier moet gaan lopen en "hosj" als het weer stil moet gaan staan. Alleen bleek het koppige beest niet naar mij als vreemdeling te willen luisteren, zodat ik alsnog afhankelijk was van een lokale begeleider.

Het irriteert Egyptenaren die gewend zijn aan de moderne metro's en de grote shopping malls van Caïro terecht als je hun land afschildert alsof het nog verkeert in de tijd van Dik Trom. Maar toch, iets van de sfeer van die boeken proef je wel als je een Egyptisch dorp bezoekt. Hier op het platteland is een handpomp geen museumstuk en een ezel geen attractie voor de kinderboerderij. Ze worden nog volop voor de landbouw gebruikt. Maar wees dan ook weer niet verbaasd als je een ezelrijder met een mobieltje ziet belen.

Het water van de pomp is niet geschikt als drinkwater. Een grote poster

in het gebouw van de protestantse kerk herinnert mensen hieraan. Het gewone kraanwater in de huizen is ook niet echt geschikt voor consumptie. In de pastorie, waar ik overnacht, is in de keuken een zevenwegsfilter geïnstalleerd om zuiver water te verschaffen, maar niet iedereen in het dorp kan zich zo'n installatie veroorloven. In het kader van een programma voor ondersteuning van plattelandsgemeenten is een grote kerk in Caïro daarom met een oplossing gekomen: bij de kerk in het dorp is een groot waterzuiveringsapparaat geplaatst met een kraan direct aan de straat. Zodoende komen nu dagelijks veel mensen even naar de kerk, misschien niet meteen voor het Levende Water maar dan toch om een fles of jerrycan met schoon drinkwater te vullen.

De kraan is niet de enige dienst die de kerk aan het dorp biedt. Er is ook een kinderdagverblijf en een bijlescentrum. Het onderwijs is op veel Egyptische scholen helaas van dusdanige kwaliteit dat je zonder bijles niet veel leert. Maar veel ouders kunnen zich geen dure privélessen voor hun kinderen veroorloven. Het centrum van de kerk biedt hun een betaalbaar alternatief.

De kerk zou ook graag een medisch centrum inrichten waar regelmatig een arts langskomt, want nu is er geen dokter in het dorp en kunnen mensen alleen bij de apotheek terecht voor enig medisch advies. Men heeft een pand op het oog, maar de aanschaf is nog niet rond. Wanneer ik op bezoek ben, is er wel een eenmalige oplossing: een kerk uit Caïro heeft een medisch team gestuurd met vier specialisaties: kinder-, vrouwen-, buik- en oogarts. Voor €0.40 per persoon kun je op zaterdagmorgen in de zondagschoolruimtes een dokter zien of je een bril aan laten meten. (Ter vergelijking: bij een middenklasse ziekenhuis in Caïro betaal je zes euro voor een consult.) Er is ook oog voor de gehele mens: enkele teamleden polsen onder de wachtenden wie er openstaat voor een meer geestelijk gesprek.

De zondagsschool zelf is vanwege het aantal kinderen over drie tijdstippen verdeeld – vrijdagavond zes uur, vrijdagavond zeven uur en maandagavond –, waarbij de kinderen telkens na een half uur gezamenlijk zingen ook nog weer in klasjes worden verdeeld om op eigen niveau een Bijbelverhaal te horen.

Voor volwassenen kent de gemeente van Kom Matay onder andere een wekelijkse 'gezinsbijeenkomst' (vooral bedoeld voor ouders, met aandacht voor opvoedingsvragen), een wekelijkse vrouwenbijeenkomst en het maandelijkse Adam-programma voor mannen. Veel activiteiten draaien op vrijwilligers uit de kerk zelf (verhoudingsgewijs niet eens zo'n grote groep, vooral leden van één familie), maar bijvoorbeeld het mannenprogramma wordt door een organisatie van buiten verzorgd.

Bij zoveel kerkelijke activiteiten zou uiteindelijk het Bijbellesen, de voeding vanuit het Woord, erbij in kunnen schieten. Kerollos heeft daarom een plan gemaakt voor zijn zondagse preken om met enige regelmaat acht verschillende Bijbelboeken uit het Oude en Nieuwe Testament aan de orde te laten komen. Bovendien heeft hij zich laten inspireren door de dagelijkse dagsluitingen die hij afgelopen jaar met enkele medestudenten bij ons op het seminarie in Caïro hield, waarbij we elke avond een Bijbelhoofdstuk met elkaar lezen en bespraken (in een eerdere bijdrage schreef ik hierover): hij roept de gemeente niet elke avond fysiek samen maar heeft een rooster gemaakt dat mensen uitdaagt om elke dag enkele

hoofdstukken te lezen en hierover dan een vraag of gedachte in een WhatsApp-groep te delen. Keken de studenten op het seminarie vaak naar mij voor antwoorden op vragen, nu komt Kerollos vaak zelf met een antwoord.

Overigens word ik tijdens het etmaal dat ik in de gemeente ben, ook een heel aantal keren aangesproken door gemeenteleden die een vraag hebben over een bepaald Bijbelgedeelte of theologisch onderwerp. Na het wassen bij de waterpomp drinken we nog een kopje thee op het veld en gaat het gesprek bijvoorbeeld opeens over de uitverkiezing.

Na Kom Matay bezoek ik in anderhalve dag nog twee dorpsgemeenten waar oud-studenten van ons seminarie predikant zijn. In het ene dorp telt de gemeente veel activiteiten zoals in Kom Matay, maar is er ook net een actie gaande die ik niet eerder in een Egyptische dorpsgemeente ben tegengekomen: ondanks alle behoeften en noden in het dorp zelf worden er levensmiddelen ingezameld voor Soedanese vluchtelingen in Caïro.

In de andere gemeente neemt de dominee me voorafgaand aan de gebedsbijeenkomst op zaterdagavond mee voor een bezoekronde door het dorp, waarbij we langs tal van huizen gaan om mensen even aan te moedigen om naar de kerk te komen. De tijd is te kort om overal naar binnen te gaan, maar dit is ook niet nodig: bij veel huizen zit iemand buiten of op de deur van de openstaande deur.

Je kunt heel diepgaande beschouwingen houden over waarom mensen in Nederland steeds minder naar de kerk gaan. Maar in Egyptische dorpen zie je dat het al dan niet naar de kerk gaan ook van iets heel simpels af kan hangen: komt er regelmatig even iemand langs die laat merken dat hij hoopt je die avond of de volgende morgen in de kerk te zien?

Kort naar Nederland

De Gereformeerde Bond heeft mij gevraagd voor een lezing voor predikanten op 9 januari. Ik combineer dat met gemeentebezoeken. Wellicht tot ziens!

Zuid-Soedan

De GZB is al enige tijd op zoek naar een docent voor Zuid-Soedan. Zie gzb.nl/allevacatures. Hoe het is om daar te werken? Ik ben er zelf nooit geweest. Maar deze zomer zijn Fady en John, twee studenten van ons seminarie hier in Caïro, op stage geweest in Zuid-Soedan – niet precies op de plaats waar de GZB-docent zal komen te werken, maar ongetwijfeld geven hun ervaringen wel een beeld van het leven en kerkzijn daar. Toen ik Fady (de dominoënde dominee-in-spe over wie ik een jaar geleden ook al schreef) vroeg om zijn belevenissen te delen, stuurde hij me bijna een half uur aan Arabische WhatsApp-berichten, die ik in het Nederlands heb samengevat:

“Voor John en mij is deze stage een geweldige ervaring. Dat begint al bij de vliegreis: we hebben allebei nog nooit eerder gevlogen. Na een gewone vlucht van Caïro naar Juba gaan we verder met een klein twaalfpersoonsvliegtuig want er zijn hier in Zuid-Soedan op veel plaatsen geen wegen. De eerste maand brengen we door in een dorp. De mensen zijn hier zo arm dat ze zich soms niet eens volledig kunnen kleden. Elektriciteit is er slechts twee uur per dag en water evenzo. Goed eten is er nauwelijks te koop en veel mensen hebben honger. Wij eten daarom ook maar één echte maaltijd per dag en verder wat biscuit. Malariamuggen zijn er wel in overvloed. En het regent zoveel dat we soms een nat pak oplopen en soms ons werk een paar dagen moeten onderbreken. Niettemin kunnen we veel doen.

We bezoeken alle kerken in het dorp. Dat zijn er heel wat: een kerk is hier geen gebouw maar een boom waaronder mensen samenkomen. We preken in deze kerken, maar dat niet alleen: we verlenen ook medische zorg. Omdat medicijnen lokaal niet beschikbaar zijn hebben we die uit Caïro en Juba meegebracht naar het dorp.

Men heeft hier andere gewoonten dan wij in Egypte: christenen trouwen vaak met meer dan één vrouw en we

hebben geluisterd naar de uitdagingen die dat met zich meebrengt. We ontmoeten ook mensen die koeien aanbidden of bergen of de zon. We spreken met hen over God en moedigen hen aan Hem te dienen. Sommigen geven gehoor aan deze oproep.

De mensen staan er hier in het algemeen erg voor open om meer te horen over Christus. Zuid-Soedan telt 63 stammen en evenzoveel talen maar in slechts enkele van deze talen is de Bijbel vertaald. Velen weten er daarom maar weinig van af maar luisteren graag wanneer we met een tolk Bijbelverhalen vertellen. Je proeft bij mensen een dorst om Jezus beter te leren kennen.”

“De tweede maand van onze stage brengen we door in Juba, de hoofdstad van Zuid-Soedan. Hier staat een theologische school waar onder andere de Egyptische predikant ds. Hany Bareh lesgeeft. Hier komen telkens zo’n dertig studenten uit allerlei verschillende stammen om in zes maanden te worden opgeleid tot evangelist voor gebieden waar nog geen kerk is. Ze hebben een strak dagprogramma van vijf uur ’s ochtends tot negen uur ’s avonds, met tijd voor gebed, Bijbelstudie, lessen en sportactiviteiten. Er wordt steeds een docent uitgenodigd om een week lang over een bepaald thema les te geven, bijvoorbeeld over het opzetten en leiden van een zon-

dagsschool. John en ik geven twee weken les over hoe een computer werkt en hoe je Word en PowerPoint kunt gebruiken voor je studie en voor kerkelijk werk. Voor veel studenten is dit nieuw omdat ze zelf nooit een laptop hebben gehad.

In Juba bezoeken we ook twee weken lang een naburig kindertehuis en een school voor straatkinderen. We vertellen daar Bijbelverhalen, doen spelletjes en delen snoepjes uit. Op de zaterdagen gaan we met de studenten van de evangelistenopleiding naar dorpen in de omgeving van Juba. We gaan telkens zo'n vijf uur lang de huizen langs om met mensen over onze Heer te spreken en brengen hen dan bijeen op één plaats om een christelijke film te kijken. Er is in deze dorpen geen stroom en er zijn geen televisies, dus zo'n film trekt zeker de aandacht. We merken dat mensen tot inkeer komen.

Hier in Juba krijg ik ondanks de medicijnen die ik preventief heb gekocht malaria. Tien dagen lang ben ik flink ziek, maar de Heere zorgt ervoor dat ik er weer bovenop kom. Zo is toch ook dit een goede ervaring."

"De derde en laatste maand van onze stage brengen we door in een

kleinere stad, Torit. Ook hier gaan we met een klein vliegtuigje naar toe. We bezoeken hier ziekenhuizen en een gevangenis. In de ziekenhuizen spreken we met patiënten en we vertellen hun over Christus. We delen ook medicijnen uit die we hebben meegebracht uit de hoofdstad – in de ziekenhuizen zelf zijn geen medicijnen.

In de gevangenis zitten vierhonderd personen onder wie tachtig kinderen – er is hier geen aparte jeugdgevangenis. We geven de kinderen onder andere medische zorg. We bezoeken ook een school waar we voor de kinderen een Bijbelquiz organiseren met kleine cadeautjes. In de kerken ontmoeten we jongelui die willen weten hoe je kinderwerk wilt opzetten. Ik heb zelf tien jaar zondagsschoolwerk gedaan en leg hun uit hoe je dat aan kunt pakken. Aan het eind van deze maand zien we dat de jongelui inderdaad zelf een zondagsschool beginnen en kinderen die dat nodig hebben hulp bieden. Dankbaar voor wat we hier hebben mogen doen en voor wat we zelf hebben mogen leren nemen we afscheid en keren we weer terug naar Egypte."

Tot zover Fady. Zijn verhaal laat zien waarom zo'n zomerstage een zin-

vol deel is van onze predikantsopleiding – er gaat een nieuwe wereld open die je alleen via colleges en boeken zo nooit leert kennen. Tegelijk is bij het lezen van dit verhaal misschien onwillekeurig wel iemand in uw gedachten gekomen van wie u denkt: "Die moet ik die GZB-vacature voor Zuid-Soedan toch eens onder de aandacht brengen."

Soedanese kerk in Caïro

In het gebouw van een Egyptische presbyteriaanse kerk in Caïro komt sinds enige tijd ook een Soedanese gemeente samen. Het is mooi om te zien dat in slechts enkele maanden het aantal kerkgangers zo is gegroeid dat de kerk op zondagmiddag nu vrijwel vol zit. Maar er schuilt ook een trieste werkelijkheid achter: dit zijn enkele honderden van de miljoenen Soedanezen die vanwege het geweld in hun land naar Egypte zijn gevlucht.

Colofon

Willem-Jan de Wit is docent Bijbelwetenschappen en systematische theologie aan het Evangelical Theological Seminary in Caïro. Voor dit werk is hij door de protestantse zendingsorganisatie GZB uitgezonden vanuit de Noorderkerkgemeente in Amsterdam. In het kader van het GZB-programma "Deelgenoten" wordt zijn werk mede gesteund door de Sionskerk Ameide en de hervormde gemeenten van Giesenburg, Goedereede, Polsbroek-Vlist en Sliedrecht. Via deze nieuwsbrief houdt hij u als familie, vrienden, gemeenteleden en belangstellenden op de hoogte van zijn werk en ervaringen in Egypte.

WhatsApp/mobiel: +20 127 2800851
willemjdewit@hotmail.com, wjdw.nl

Het **Evangelical Theological Seminary in Caïro**

leidt toekomstige predikanten op voor de presbyteriaanse (protestantse) kerk in Egypte. Daarnaast biedt het seminarie diverse Arabischtalige deeltijdopleidingen aan, zowel in Caïro als online. Wie het Engels voldoende beheerst, kan doorstuderen in het Master of Theology (ThM)-programma. Veel oud-studenten hiervan zijn inmiddels zelf betrokken bij de opleiding van predikanten in Egypte en Soedan. Ook westerse theologiestudenten kunnen (een deel van) deze masteropleiding volgen. In totaal telt het seminarie ruim 600 studenten.

ETSC, etsc@etsc.org, etsc.org

De **GZB** werkt graag mee aan de verspreiding van deze nieuwsbrief en stelt uw meeleven en gebed zeer op prijs. U kunt uw betrokkenheid óók tot uitdrukking brengen door een gift over te maken op NL63 ABNA 0476 3954 29 voor het werkersfonds "W.J. de Wit" of voor andere onderdelen van het werk waar de GZB wereldwijd bij is betrokken. Via gzb.nl/doneren kunt u een eenmalige of periodieke bijdrage eenvoudig online regelen. We zijn dankbaar voor uw onmisbare steun, zodat het werk voort kan gaan en zelfs kan groeien. Als u deze brief per post ontvangt, geeft u een eventuele adreswijziging dan door aan de GZB.

GZB, Postbus 28, 3970 AA Driebergen
0343 512444, info@gzb.org, gzb.nl